

ORGANULU

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu prè Gratiósa invoientia.

Sambata

Nr. XVI.

19 Apr. 1847

TRANSILVANIA.

Zlatna. D. Georgiu Angyal pan'acum antaiulu secretariu la Scaunulu baiescu se denumi de Asesor de Camara totu acolo.

CLUSIU, 10: 22 Apr. In Sied. XLIX, Exc. sa Comitele J. Nemes presidente deputatiunei tramise la Viena spre salutarea Exc. sale Cancellariului de Curte intre vii acclamatiumi, dede reportu despre acesta prea onorifica comisiune, intre care aduse si aceea, ca Deputatiunea fu incredentiata despre crescatori'a Maiestatei sale plecare catra Transilvania si prea Inalt'a multiemi-re cu ostenele Dietei tieriei.

—Totu atunci, luánduse la desbatere al 10le proiectu de lege ce suna: despre esirea si menarea afara a coloniloru, si stá dein 14 §§, se acceptá in cea mai mare parte, unii §§ totusi au modificanduse dupa propusetiunea Deputatului Hunedorei, au lapedanduse, au neluanduse inainte, precum urmeza:

§ 1. Cum ca esirea totudeauna va se fia la S. Giorgiu; ér' inscirirea nu se au determinatu in-ca candu se fia.

§ 2, 4. Cum ca voitoriulu a esi nu e indetoritu a pune pre altulu in locusi,—cumca fii si famili'a colonului fara nici o inscirire potu se ésa depre loculu domnescu, ér' dilerii, ce au vre un beneficiu dela domnulu pam., potu ori candu se ésa, numai facandu destulu indetoririloru sale,—si cumca deca domnulu pam. nu ar voi se dé colonului carte de libertate, judele nobililoru sei o dé fara plata, precum si atestatulu de facut'a inscirire.

§ 3. Cum ca semenaturile de tomn'a depre mosii sunt ale colonului esitoriu, ér' unde totu intru o calcatura se sémena si de tomna si de primavéra, numai semenaturile de in giümetate-calcatur'a voru fi a lui.

§ 5. Cumca colonulu avendu dereptulu de asi vende folosenti'a mosiei precum si superedificatele cu imbunatatirile, candu nu ar voi a traí cu acestu dereptu, domnulu pam. nu e detoriu ai platí superedificatele si imbunatatirile. Er' déca domnulu pam. ori pentru detorii, ori restantii ar avé pretensiuni asupr'a colonului esitoriu, superedificatele si imbunatatirile si atunci numai cu acelu pretiu se se cuprinda pentru domnulu pam., cu care le va luá pre sine urmatoriulu colonu.

§ 6 si 7, despre judecare pentru diferentie-

le ce se aru nasce intre domnu si colonu cu o-casiunea esirei, si facundele intru aceea spese, nu se luara la socotela.

§ 8. Domnulu pam. numai la templarile urmatorie pote se mene afara pre colonu: a) la templa-rea atensa in Decr. trip. I, tit. 40, candu adeca la impartire intre frati, va trebú a se cuprinde un locu colonial spre redicarea de curte domnesca;—b) candu colonulu nu ar mai fi in stare de a portá indetoririle colonicale; ci candu ast'a nu dein culp'a lui se ar templá, domnulu pam. e detorriu ai dá restempu de un anu spre asi indre-ptá starea;—c) candu colonulu pentru nesupune-reai se ar judecá pre calea urbariale meritandu a se scote,—d) candu colonulu se ar aflá in esce-suri periculose pentru comunitate, seau fiendu in prinsore nu se ar ingrigi de servitiulu indetora-tu pe acelu tempu cu cuvenentia.

§ 9 si 10, despre modalitatile de ascote pe colonu, se lapedara.

§ 11. Cumca, deca colonulu esitoriu pana la 25 febr. si au vendutu ale sale, deintr' asta su-ma se se traga afara sum'a pretensiuniloru domnes-ci,—ér' de nu leau vendutu pan'atunci, judetiu-lu colonial mai dein giosu, la provocarea dom-nului pam., va insciantia licitare publica celu multu pan'la 20 Mart., dein care apoi asemenea se voru trage cele pretinse.

§ 12, despre modalitatea platirei superedifi-catoru colonului, candu ar trebni se se scota du-pa tienerea Decr. trip. I, tit. 40.

§ 13, despre impiedecarea cautarei dreptu-lui vre unei parti in acestu obiectu,—se lapedá.

§ 14. Cumca colonulu, carele dupa imple-nirea conditiuniloru nu ar voi se esa, afara de in-torcerea speseloru inca cu 24 fl. pedepsinduse se se scotia,—ér' acelu punctu, dupa carele si domnulu pam., celu ce nu ar lasá pe colonu se esa dupa implenirea conditiuniloru, se se pedepsésca, de si s'au recunoscutu prein Presidentele de dereptu, nu se acceptá. In urma in catu pentru ciganii de laie, se concludu: cumca pana sunt vagabundi, se nu se suferia nici cortu asi pune nici vite asi pasce nicairi, ér' cei asediati si cu mosia, intog-m'a se se socotesca cu ceilalti coloni.

PRINCIPATELE ROMANESCI.

BUCURESCI, 1: 12 Apr. Dupa insciantiare oficiosa de la suprem'a directiune a Politiei, da-

mnele suferite in case, besereci, bolte etc. se afla precum urmeza:

In vapséua rosia.

Case de locuentia	130
Bolte cu contignat.	354
— fara contign.	713
Hanuri, - - - - -	10
Besereci, - - - - -	7
Locuentie in hanuri - - - - -	166
	<hr/>
	1380

In vapséua négra.

Case cu contignat. - - - - -	31
Case fara contignat. - - - - -	359
Bolte — — — — —	75
Besereci - - - - -	5
	<hr/>
	470
Case si locuentie, - - - - -	686
Bolte negutiat. - - - - -	1142
Hanuri - - - - -	10
Besereci - - - - -	12
	<hr/>
	1850

Bucuresci, 5: 17. Dupa alta insciantiare oficiosa, numarul nefericitilor, ce arsera in acela focu complitu, ede 15 persoane, anume 7 femei, 4 prunci, si 4 barbati, intre carii si dragomanulu Consulatului grecescu, carele pan'asi culege cate ceva se scape, fu incungiuratu de focu, si peri. Consulele grecescu inca numai cu viatia si famili'a scapà ér' celu britanicu, catra a caruia residentia focusi luase drumulu, remase neatinsu. Episcopulu R. Catolicu D. Molajoni dein Claustrulu ce arse cu besereca, cu aparamente cu totu, se retrase la Cioplea, un satu aproape de Bucuresci, unde se afla un misionariu si o besereca r. catolica. Paroculu, si Guardianulu locuescu in cas'a c. r. Agentii, unde sesi tiene cultulu beserecescu, ceilalti patru franciscani sunt asiediati la familii r. catolice.— Colectele si ajutorentiele pentru damnificati, in tier'a rom. sunt intr'adeveru de o generositate si insulfetire caria nu ise afla parechia in anelele omenirei. Románii adeverira prein aloru amore fratiesca, cà sunt un'a in dile de infortunii, si ca in ànim'a loru reside o nobilitate omogenea cu a ori caruia poporu de in Europa, si pre care numai ur'a si invidi'a potu se o despretiuesca. D. I. Bibesculu fratele Principelui si gubernatoriulu Romaniei de giosu, pucine dile dupa ardere tramise 2000 galbini imperatesci cu acea insemnare:, cum ca ast'a e numai „inceputulu colectei deschise dein colo de Oltu, „si ca acést'a setramite cu atat'a mai incurundu, „cu catu se scie, ca ajutoriulu curundu e ca un „indoitu ajutoriu.— In 31 Mart. si 2 Apr. se ddera in teatru representatiuni de catra societatea germana si romanescã intru beneficiulu acelor'asi damnificati.— In Jasi, afara de persoanele suscrise si memorate in Nr. trecutulu, pana la 6 Apr. se mai suscrisera altele 13, cu o suma de 14,160 lei. (Dupa Buk. Z., Alb. R. etc.)

De intru un oficiu Domnescu catre departamentulu de in launtru:, In urm'a chibzuirii ce am facutu cu Prea S. sa parintele Metropolitulu si cu suatulu nostru extraordinar, poroncimu ase dá dein casele obscesci urmatoriele sume, inse:

Mitropolia si Episcopiile a patra parte de in venitulu loru pe anu, lei - - - - - 500,000

Cas'a centrala, tota sum'a ce remane disponibile pe curgatoriulu anu. — — — 200,000
 Munastirile inchinate, indoita dieciuel'a dein venitulu loru pe curgatoriulu anu, afara de monast. S. Georgiu-nou, 700,000
 Cas'a Viestieriei dein paragrafulu reservei 300,000
 Léf'a pe o luna a tuturoru amploiatiloru civili si militari, dela 300 lei in susu, 300,000
 Dein reserv'a Caseloru Magistraturiloru tuturoru orasieloru Principatului, 180,000

 2,200,000.

Aceste sume se voru stringe catu mai ingraba la cas'a viestieriei, spre ase imparti impreuna cu cele ce se voru stringe dein osebite ajutore. Subscriptiile se voru primí in Capitala, pentru partea boeresca de catra DD. Logofetii Manuil Baleanulu, J. Filipesculu si Cluciarulu S. Marcovici. Er' pentru partea negutiatoresca de Cluciarulu Opreanu, Hillel Manoch, Pitar M. Califaru, Cerlenti, Xantó, J. Germani. In Valachia mica se insarcinéza a ingrigi despre acést'a prea iubitu nostru frate Logof. J. Bibesculu, prein intielegere cu carmuitorii aceluor judetia.“

A N G L I A.

Ministrulu bataiei Fox Maule in dilele dein urma ale sesiunei de inainte de Pasci propuse o mesura foarte momentosa pentru restringerea tempului de servitiu, care cu tota opusetiunea trecu prein comisiunea Camarei Comunilor. Ministrulu, candu-cu intruducerea acestui bilu, descoperi unele amerunturi triste asupra modrului de a prinde soldati; elu-lu numi cu anima deschisa sistema de insielatiune oficiale, pentru care pedepsa cu sbiciu e o consecuentia neaparata. Modrulu prinderii de astadi in Anglia etotu acela, carele in Germania erá in tota florea lui pe tempulu bataiei de siepte ani (1756)., Otiosii si tenerii predati, dise ministrulu, urmeza accimaxime: ultima spes miles, si se lasa ase prinde, unii ca se-si pota continua otiositatea in carea s'au inamoratu, macar' pentru o mare parte adilei, altii ca sescape de urmarile levitatei sale. Un teneru predatu se inscintieza la prindatoriu cá se scape de vre o rusine momentana, si cu aceste duoe clase de recrute se au incheiatu tota prenderea la militia da buna voie. Tote celelalte prinderi se realizeza au prein coruptiune au prein adamanierea oficiariloru prendiatori, au intru ostare a recruteloru, in care sunt afara de tota imputarea, imbetandui, ori aducundule femei blastemate etc. Banii a mana sunt numai la aretare, si recrutulu nui capeta mai nici o data a mana, si chiaru asta insielatiune e, care le face togm'a dela inceputu uritu servitiulu. Urmaréa e, ca tenerulu soldatu, plinu dedurare, cá intru un minutu neferice de ne'mputatiune siau vendutu fericirea si libertatea pentru tota viati'a, de acia prea desu desertéza cá numai de catu ér' se se reduca la prinsória si máti'a cea cu nóue code.“ La care adaugé o foia de in London:., Si acesta nedereptate immoralé si demoralizatoria nu numai se suferé ci si intr'adensu se manupuleza dein partea acelu guberniu, „crestinescu“, ce prescrie dile de penitentia si de ajutoru. (Se scie ca o mare parte a jurnaleloru anglesci siau batutu

jocu de ajunului prescris de Guberniu pe 24 Mart. ci carele cu tote aceste fû forte strinsu tîenutu in tota Anglia, asia catu un Lord se planse in Parlamentu, cã trecundu in acea prein o cetate de in Cornwallis nu afla nici macar' o bucatura de pane ori de carne; „cu atãtu mai virtosu va fi trebuitu se ajune si domni'a lui“, respunse altu Lord intre risuri). Sistem'a de recrutire de acum, d. ce mai incolo acelasi jurnal, e fundamentulu a giunetate derelele starei militaresci, si aduce cu sine Lips'a nencongiurata ce cu atãta succesu si de atatea ori se aplecã asupr'a restringerei pedepsei corporale. Omulu e cea mai mare parte aceea celu face Statulu si legile, deci d'eca guberniulu si-aduna sierbitorii sei intrarmati cu minciuni si imbetare, si apoi inch'ia contractulu cu insielatiune, pe dreptate nu pot' asteptã, cã acesti omeni asia tractati se devina mustre de omnia, trezia si sentiementu inaltu m'orale. Scrierile oficiose alui Wellington sunt pline de mustrari si plansori asupr'a imoralitãtei soldatiloru anglesci; ci aceste locuri ei le citezã numai arare ori, cã ei nu sunt prea lingusitorie trufiei nationale. Pan'a stadi dicu Ispanii, intielegundu asalturile dela San Sebastian si Ciudad Rodrigo, cum ca confederatii anglesci in Spania se purtara mai hotiesce, selbatecesce si mai dobitocesce decatu inimicii francesci. Ducele de Wellington mai de multe ori vorbesce de trupele sale in termini, ce mai bine se ara cuveni unei ins'ociri de telhari decatu ostei unei natiuni civilisate, etc.

ANGLIA si GRECIA.

PARIS, 5 Apr. st. n. De vreo cateva dile se latiesce o rumore, ce e mai curiosa, seau mai bine dicundu escentrica, de catu se afle crediamentu la omeni cu mintea asiediata. Se dice adeca, cum ca Cabinetulu britanicu ar fi tramesu mandatu Admiralelui dein statiunea mediteranea, cã se se adune o flota anglesca inaintea portulu Pireu (dela Atena), si la templarea candu la requisitiunea Legatulu anglescu dein Grecia Sir E. Lyons guberniulu grecescu nu se ar plecã a plati restulu interasurieloru dein detori'a grecesca, atat'a barbatime se scota afara in Grecia, cata ar fi de lipsa spre a sequestrã Cassele publice de in Aten'a. Ei dar', adauge corespondentele, o asemenea espeditiune nu multu se ar destinge de o espeditiune rapitoria formale, si prein care Anglia se ar espune pericolulu, de a fi notata prein cuventulu a tota Europa. Inse trecerea de la vorbe nesocotite la fapte asemenea nu e asia rara, catu cineva se pota fi de totu fara grige pentru acesta rumore.

ANCONA, 5 Apr. st. n. O nõna furtuna se pare a se radicã, nu se scie spre stricarea Greciei, ori a Turciei. Sir E. Lyons, acestu partisanu pasionatu, cãpeta a mana o amenitiatoria, periculosa arma: flot'a adeca anglesca, ce se ordenã la portulu Pireu. Ce va se face elu cu ea? Ce pretensiuni va se spriginesca? Ce scopuri se ajunga? Au nu scie elu, ca numai aretarea unei poteri socotite de inimica la tiermurii grecesci pote se aprinda un focu universale? Noi nu ne indoiimu, adauge corespondentele, ca Sir E. Lyons, L. Palmerston, Anglia, prein asta petrundiatoria demastraresi cau o infricosiata responsabilitate pre capetele sale.

G R E C I A - T U R C I A.

ANCONA, 5 Apr. Dupa cele mai noue scrieri de in Grecia, D. Colletti tramise la demanarea Maiest. sale Regelui Otto o scrisore catra Serenitatea sa Cancelariulu Statulu Austriei, in care nobilelui Principe se marturisesce multiemita regelui pentru suaturile impartasite in diferenti'a greco-turcesca, adauguenduse rugamentulu, ca Serenitatea sa de aci inainte se binevoiesca a impartasi guberniulu grecescu intieleptele si salutarele sale suaturi, si nici o data se nusi retraga ajutorulu seu celu putinciosu. Scrisori'a ministrulu e pre drumu catra Vienna, unde pana la 5 au 6 ale acestia va se ajunga.

Ancona, 8 Apr. st. n. O rumore subitanea se latiesce, cum ca si o flota francesca comedata de Principele de Joinville eplecata catra Pireu. O flota anglesca si francesca in facia, si fiascecare alte interese aparandu cea francesca inca subtu comand'a unui teneru, vividu comandante, si a caruia semtiemente si dealmintrea sunt cunoscute! Ei dar' plecarea unei flote dein portulu dela Toulon la 6 Apr. in totu minutulu se asteptã.

Constantinopoli, 18: 30 Mart. Posti'a nu aduse nemica asicatoriu, sicut tota tramitearea noteloru de pace catra Viena, Port'a nusi retrase ultimatulu. Cu 1 Apr. incetara tote relatiunile diplomatice intre Porta si Grecia. Rumorea de apropiarea unei flote anglesci catra Pireu, de contragerea de mari osti turcesci catra marginile Greciei, de indoita activitate in arsenalulu dein Constantinopoli si de poteroze intrige asupr'a marelui Vezir, aduse pre toti in spaima. Legatulu francescu propuse, ca un jude se se alega intre Grecia si Porta in person'a unui monarhu, invoinduse la acest'a si ai Austriei si Prasiiei, er' celu rusescu si anglescu respundendu cã voru mai antaiu a asteptã instructiuni. Resid-Pasia insusi nu acceptã acesta propusitiune, dechiarãndu: ca Port'a, chiaru si tote poterile se ise opuna, va trebui a lucrã, cei edetori'a. Tote dau ocaziune de ase teme, cã ruptur'a e aproape.

Aten'a 2 Apr. st. n. In portulu Pireu inainte cu 3 dile sosira trei corabii de linia anglesci: Albion Bayard si Rodney, de odata si o corveta neapolitana de bataia, si se asteptã si o escadra francesca suptu comand'a principelu de Joinville. (W. Zeit.)

G E R M A N I A.

BERLIN, 11 Apr. st. n. Adi la media-di se tienu deschiderea Dietei impreunate in sala alba a Castelulu regiu intogn'a dopa programa. M. Sa regel'e, inca pre calea dela Catedrale catra Castelu insocitu de jubilulu poporulu, la intrarea in sala fû cuprinsu de Staturi cu un Vivatu triplicatu. M. Sa rostí apoi un cuventu de tron, in care de insemnatu sunt cuventele: „Nobililoru Domni si credentiose Staturi! Me sentiun dein launtru indemnatu la acea dechiarare solene, cã nu este potere pre pamentu, caruia sei succ'eda a me misicã, cã relatiunea firesca intre principe si poporu, ce togm'a la noi prein adeverulu dein launtru al ei asia poterosa se facu, se o scimbu intr'alt'a conventionale, constitutionale, si cã acum si nici odata nu voiu suferi, cã intre Damnedica in ceru si intre acestu pamentu se se varasca o foia scrisa ca o al-

ta prevedentia, că ea cu paragrafi ei se ne guberneze și se cuprinda locul vechi și santei libertati. Intre noi se fla adevărul etc.“

P R I N C I P I A

de limba și scriptura.

XIV.

Altu obiectu de multu interesu pentru filologii straini, ce s'au umilitu ase ocupá cu cercetari asupr'a limbei rom. și a originei ei, e articolulu și acea natura a lui distincta de a celoru dein celelalte limbe romanice, ca nu inaintea ci inapoia numeloru romanesci se pune.

Renumitul filologu schiau Kopitar, cunoscutu romaniloru dein certele literarie cu fericitulu P. Maior, erá plecatu a crede și a sutiené, că românii acésta datina a loru, in traiulu cu articlii, l'au impromutatu dela vechii Traci seau Ilyri, a caror'a remasitie nestramutate aru fi Arnautii séu Albanesii de astadi, ér' românii numai nepotii loru romaniti; cu tote că recunoscce, cum ca postpunerea articolulu dupa nume se mai afla adi și la Baschi, *) vechii nepotii a vechiloru Galli, a caror'a terminu in Italia erá fluviulu Rubicon preste Ravena (Gallia Cisalpina), precum și la Scandinavi stranepotii Gotiloru, totu elemente poteroșe; de in care ar avé se urmeze, că romanii aceșta natura au impromutat'o au dela Traci, intre carii locuira preste Dunere și dein carii liș'ar trage originea, au dela Galli ce locuía Italia de catra resaritu și asia mai aproape de pamentulu romanescu, ce ore candu se intendea pana la Istria in vecinatatea Galliei Transpadane, au dela Goti cu carii avura acelesi locuente in Mesia, Tracia etc.—Curiosu lucru și unicu in tota istoria și alesu intru a romaniloru lucrata de straini, ca nici macar' o palma de locu, nici macar' catu e negru suptu unghia, romanului nuise lasa propriu, al seu, ci totu e impromutatu dela altii, totu ce are trebue se aiba de la alte popora, fia si maitinere, mai barbare, nu face nemica. Ci se ne intorcemu la articlii limbeloru mai susu atense, cu carii ai nostri in natur'a de ai postpune atat'a sémena, catu trebue sei fimu impromutatu dela careva, de ar vre și Dumnedicu.

Cu Scandinavii nendoitu nu avura romanii de a face nici odata, că duoa popora departate unulu de altulu ca resaritul de apusu, de nu cumva singuru prein midiu-locirea Gotiloru incependu dela seclulu al III. Ei dar' Gothii nu punu articolulu dupa ci inainte de nume, ca și alti germani; despre care nu mai avem a disputá, cetesca cine pote și vrea versiunea gotica și alte remasitie dein asta limba, și gramaticele ei seau cea de noi mai susu atinsa, și se va invinge.—Noi am vedintu și mai susu, că filologiloru germani le place, multe ce se afla astadi in limbele romanice asemenea, ale derivá dein cele germanice, asia și D. Kopitar dice (p. 85): că tote aceste limbi, ispanic'a, portugalic'a, cea francésca inca și italic'a, luara articlii dupa forma germana cam la patru sute dupa Augustu. Aici putereamu și noi intrebá: dar' romanii candu au lu-

atu articlii dupa germani? Si déca iau luatu dupa Goti pe un tempu cu celelalte limbe romanice, cum pote fi că noi totusi nu punemu articlii inainte ca Gotii, ci inapoi ca Bulgarii și Scipetarii? Deintr'asta ar urmá, că am urmatu și n'am urmatu pre germanii-Goti, ce forte multu micșoréza tótu edificiuulu ipoteseloru germanice despre articli și alte imprumutari germano-romanice.

Cu Gallii au Celtii, dela carii și numele, se pare unoru invetiati *), că l'amu avé la alte popore (Wlach), și a caror'a intendere prein Italia pana la Istria o amu atinsu, nu scimu de sunt totu de o limba Baschii de astadi in Biscaia și Navarra,—ci de e asia și romanii au ceva dein sangele și limb'a Galliloru, la tota intemplantarea ei au natur'a articolulu seu comune cu a unui popor' macar' in parte italicu. Cei ce se intereséza, precum scimu, intru cercetari asupr'a afinitatei nostre cu Gallii, voru fi in stare pote mai in urma a ne luminá mai multu intru intrebari de acesta natura, ce e adevéru si ce nu.

Remanu Albanesii seau Arnautii, pentru carii D. Kopitar atat'a se entusiasca, câtui crede remasitiile vechiloru Traci locuitori ore candu in tota Tracia, Macedonia, Thesalia, Mesia, Epiru etc., de in carii inse dupa cuprenderea pre incetulu a acestoru provincie prein Romani, a) unii se au trasu la munti, unde si-au pazitu intrega libertatea și limb'a adeca scipetariide astadi,—ér' b) altii depre siesuri prein domni'a romaniloru, vecinetatea și amestecarea cu colonii romane-italice, siau pierdutu și numele și limb'a, inse asia catu și latin'a, ce erá limb'a coloniiloru romane, inca suferi o reactiune dein partea limbei tracice, precum esi postpunerea articliloru, și asia dede origine limbei romanesci.

Cum ca limb'a rom. in Mesia, Tracia etc., va fi fostu intrudusa inca inainte de descălecarea Romaniloru in Dacia, si dupa parerea nostra e prea aproape de adevéru, numai cu acea pucina diferentia, că noi nu suntemu in parerea, că ea se ar fi nascutu in provinciile orientale, nici dein latin'a clasica, ci că e cu multu mai vechia. Nici acea vremu au potemu negá, că limb'a rom. firesce pretutindinea au suferitu influentia dein partea limbeloru invecinate,—ci nu e indoela, că si ea au datu inapoi cu interesu impromutulu influentiei susceptute dein limbile straine. Limb'a elinesca a imperiulu bizantin, cea grecesca de astadi, cea bulgara serbesca, cea ungresca, inca și cea albanese, tote au cate ceva nu numai dein latin'a ci chiaru și dein cea romanescă.

Mai alesu, incatu pentru cea Bulgara, mari invetiati a Schiailoru, DD. Kopitar și Schafarik,**) recunoscce că influentia limbei rom. intr'ins'a fu atatu de mare, catu oastrinse asi face și ea articli, singura dein tote dialectele schiavesci, și ai postpune ca și românii. Si deca romanii impusera articli limbei bulgarice, este de ase crede, că loru liau impusu limba tracica? vomu vedé.

*) Schafarik's Slavische Alterth. I B. p. 237: „Obwohl nun die Slawen gleich den Deutschen unter den Wlachén lediglich Völker keltischen Stammes verstanden, etc.“

***) Kopitar l. c. apriatu, Schafarik l. c. II B. p. 237 mai intunecat.

*) Wien. Jahrb. d. Liter. 46 B. p. 86.

S U P L E M E N T U.

De in „Istoria Girondistiloru“
de A. de LAMARTINE.

XVI.

(Urmare)

Intr'aceea Regele, Regin'a, principes'a Elisabeth si pruncii repausara cateva minute, imbracati de totu, in camerele casei D-lui Sausse, la murmurarea amenitatoria a pasiloru si a boceloru poporului care pe totu minutulu se multia subtu ferestrele loru. Acest'a era starea lucrurilor in Varenes la siepte ore demaneti'a. Regin'a n'a dormitu. Tote pasiunile, de femeia, de mama, de regina, mani'a, spaim'a, disperarea, lucrara cu atatu assaltu in anima ei, catu perui ser'a blonduse albi pe demanetia.

XVII.

In Paris un misteriu profundu acoperea departarea Regelui D. La Fayette care a venitu de doue ori la Tuilerii spre ase asigurá chiaru cu ochii sei de esecutiunea severa a ordinelor sale, a esitu de acolo in urma, la mediulu noptei, convinsu forte ca acesti muri cu fidelitate pazescu pennulu poporului. Numai la siepte ore demaneti'a in 21 iuniu fu, candu persoanele domestice a castelului intrandu la Rege si la Regin'a, aflara ca paturile sunt neatense, apartamentele gole, si respandira mirare si terore intra gardele palatiului.

Intre aceea se descépta Parisulu. Rumorea esita dein castelu se respandi in tote patrariele vecine si cu incetulu si prein suburbii. Se vorbeau numai cuventele sinistre: Regele s'a departatu. Nu se induplecau a le crede. Se duceau cu gramad'a la castelu ca se se asigureze, intrebau gardele, injurau pe tradatori, credeau ca pasiescu preste un complotu gat'a de a crumpe. Numele D-lui de La Fayette pe tote buzele curea cu imprecatiuni: „Stupidu este elu? complice este elu? Cum se intempla scaparea ataroru persone regale prein atat'a inpregiurime, usitie, atatia vegetori, potutus'a aceea implini fara coniventia?“ Sparsera portile spre a visita apartamentele. Poporulu a petrunsu acolo prein tote secretele. Impartitu intre stupore si insultu, ei-si resbuna asupra obiectelor ne'nusfletite de indelungulu respectu, ce purtase elu catra aste locuente. Elu trecea dein terore in batjocorire. Se descatiá o imagine a Regelui dein camar'a de culcatu, si ca pe o unelta de vendiare o spendiurara pe port'a castelului. Una venditoria de fracturi lua patulu Reginei cá in acel'a se vendia ceresie, dicundu: acum e rendulu natiunei cá se si-petrecu. Cu o boneta—cépsa—a Reginei voira a infrumsetia pe o fia juna, ea striga ca-i se ar spurca fruntea cu aceea, si o calcá in petiore cu indignatiune si nepasare. Intrara in cabinetulu de studii al junelui delfinu: poporulu se frageiti si respecta cartile, mapele, instrumentele de lucrare a Rege-infantelui. Plateele, piatale publice erau incarcate de multime. Gardele natiunale se adunara, tamburii bateau rappelu, tunulu de alarmu tuná dein minutu in minutu. Omenii cu vestimentu si cu siepci de lana de o origine cu siapca rosia, se aretara si stersera uniformele, Santerre agitatorele suburbiiloru si fierbeteriulu de bere, singuru densulu inrolá doue mii de cei cu vestimentu de lana. Mani'a poporului incepea a domni preste asa terore: ea a eru-

ptu in cuvente cinice si in fapte injurioase in contra regatului. La Grève se mutilá—ciungari—bustulu lui Ludovicu XVI, asediatu subtu lamp'a sinistra ce a sierbitu de instrumentu la antaiele crime alerevolutiunei. Candu ore, strigara demagogii, poporulu siesi va face dreptate de toti regii acestia de bronzu si marmure, monumente rusinatorie a servitutei si idololatriei sale? Dela negotiatori se smulsera imaginele Regelui: unii le frangeau, altii le puneau numai o legatore pe ochi in semnu orbirei imputate principelui. Se stersera tote insemnele, cuventele de rege, regina, Bourbon. Palatiulu-Regale si-pierdu numele si se chiama Palatiulu-de-Orleanu. Cluburile convocate cu iutiela resunau de misicari frenetice. Clubulu Cordelianiloru decreta ca Adunarea Natiunale ar fi inchinatu Franci'a sclaviei candu a proclamatu ereditatea coronei. Acesta postu ca numele de Rege sese supprime pentru totudeaun'a si regatulu se se scimbe in republica; Danton insufla a sa incumetare si Marat a sa dementia. Sunetele celea mai straine aflara incredintiare si se nimicea unulu pe altulu. Dupre unii, Regele ar fi apucatu drumulu catra Metz; dupre altii, s'ar fi scapatu prein o cloaca. Camilu Desmoulin (I. Demulen) descepta vioimea poporului, precum si form'a cea mai insultatoria a nepasarei sale. S'a afisu pe murii Tuileriloru promiteri de o resplatire pucina pentru aceia, carii aru readuce animalele reu facatorie au necurate care scapara de acolo. In gradina cu grosulu se faceau misicari stravagante. „Poporu'e, diceau oratorii suiti pe scaune, va fi reu déca Regele perfidu ni-se va readuce; ce vomu face? Elu va veqi ca Tersite se ne verse lacrimi grose, de care graiesce Omeru, si noi vomu fi fragetiti. De va reveni, io propunu ca in trei dile se fia espusu spre batjocorire publica, cu mahrama rosia pe capu; ca se fia condusu dupre aceea, dein statiune in statiune, pana la margiuea tieci, si ajungundu acolo selu scotia cu petiorulu dein regatu.“ Fréron facea a ise vende foile dilei la multime. „Elu s'a departatu, se cetea pe acelea, acestu Rege imbecile, acestu Rege calcatoriu de juramentu! Ea s'a departatu, asta Regina sclerata, carea cu lubricitatea de Mesalina a reunitu setea sangelui ce nimici pre Medicis! Femeia blastemata! furi'a Franciei! tu esti anima complotului!“ Poporulu repetindu aste cuvente, latia de in platéa in platéa aste imprecatiuni odiose, ce nutriá ur'a si inveniná terorea.

XVIII.

La diece ore fu candu despartimentulu si municipalitatea proclamara prein trei lovituri de tunu evenimentulu de nopte. Adunarea Natiunale se era adunata; presidentele i-anuncia ca D. Bailly, mai marele Parisului, a venitu sei dé de scire cumca Regele si famili'a sa se furara dein Tuilerii noptea prein ne-amicii causei publice. Adunarea individuatum fienda inscientiata demai nainte, asculta cuminecaciunea ast'a iatru un silentiu impuitoriu. Se pareca ca in astu momentu solene gravitatea periculeloru publice i-da un maiestosu sange rece, si ca intieptiunea unei natiuni mari se afla intréga in reprezentantii ei. Un singuru cugetu domnesce cuventele, resolutiunile, actele. A conserba si a apará constitutiunea, inca si pe Regele departatu si regatulu amortitu,

a apucá regenti'a momentana a regatului, a chiamá ministrii, a spedui curiri spre tote caile, a arestá pe fiacine ce ese dein regatu, a visitá arsenalele, a fabricá arme, a tramite pe generari la posturile lor, a intari marginile tierei: aste propusetiuni tote sunt decretate, fara intardiare. Aici nu enicilature derépta, nici lature stenga, nici centru: laturea stenga reuní tote. Se anuncia cá unulu de intre adiutanti de oste trimisi prein D. de La Fayette spre asa respundere propria in contra ordinelor Adunarei, pentru arestarea Regelui, se afla in manule poporului, ce acúsá pe D. La Fayette si al seu Statu-maior de tradare; se tramitu comisari de alscapá. Ajutantele de oste scapatu intra in salonu, elu anuncia obiectulu misiunei sale, Adunarea i-da a douor'a ordine ce sanctioná pre a Dlui de La Fayette, elu se departa éراسi. Barnave care intru intaritatiunea poporului in contra lui La Fayette vedea cu un periculu mai multu se iniépta pe tribuna; neamicu fiendu pana atunci generariului populariu, l'a aperatu cu generositate au cu abilitate in contra prepusurilor acestui poporu gat'a deal alungá. Se dice ca cateva dile dupa aceea Lameth si Barnave, urmandu dupre Mirabeau in Adunare, sentira cá si densulu trebuenti'a cointielegerei secrete cu restulu monarchiei. Se vorbesce despre reporturi secrete intre Barnave si Regele, despre departarea cointielésa, despre mesure mascate; ci aste sunete amblatorie—rumeurs—adoptate chiaru si de la Fayette in Memoriale, nu se adevetira pe atunci; ele sunt inca dubie si acum., Obiectulu ce trebue se ne ocupe, disa Barnave, este de alegá confidenti'a poporului de acel'a cui se cuvine Elu e un omu asupra caruia misicariile popularie aru voi se provoce ne incredentiari, ce io credutare, ca nu le merita. Se ne asiediámu intre acelea si intre poporu. Netrebue o taría centrale, un braciú spre a lucrá, candu n'avemu decatu un capu de acugetá. D. de La Fayette dela inceputulu Revolutiunei incoce a aretatu scopuri si portare de un cietatiu bunu; e importatoriu, cá se si-conserbe creditulu la natiune. Trebue potere in Paris; ci i-trebue si lini-see; poterea acest'a sunteti voi carii aveti detori'a se o indireptati.“

Aste cuvente alui Barnave se votára ca textulu proclamatiunei. In momentulu acest'a se anuncia, ca oratorele laturei derepte, D. de Cazalés, e între manule poporului, e spusu la celea mai mari pericule in Tuilerii. Siésa comisari s'au numitu semérge spre al protége; ei-lu readusera cu sine. Elu se suí pe tribuna, intaritatu de odata in contra poporului de care scapase acum, in contra Regelui, care se lapedá de partisanii sei fara de ai preveni.“ Eram se flu sferticatu si taiatu in bucati prein poporu, striga elu; si fara ajutoriulu gardei natiunale de Paris, ce mi-marturisí atat'a afectiune...“ La aste cuvente, ce aretara in cugetulu oretorelui regalistu pretentiunea de o popularitate personale, Adunarea se scola si laturea stenga erumpe in murmure., Nu e pentru mine ce io graescu, reprende Cazalés, aceea e pentru interesulu publicu. Io asi face bucurosu victima netareea mea esistentia, si esi facuta victima de multu; ci e importatoriu pentru tota imperati'a ca nici o misicare tumultuosa se nu turbure siedentiele vostre in momentulu criticu in care ne aflamu, si intru urmare, io spriginescu tote mesurele de ordine si de potere ce se voru decretá.“ In fine, la pro-

pusetiunea mai multoru membre, Adunarea decide ca in nefienti'a de facia a Regelui ea trage la sine tote poterile, ca decretule ei prein ministrii nemediulocitu voru se fia date esecutiunei, fara se ttebuésca sanctiune si acceptare. Dictatur'a e apucata cu o mana firma si prompta prein Adunare; ea se dechiara in permanentia.

V A R I E T A T I.

Vienna, 13: 25 Mart. Negotiale societatei de corabii de abure pe Dunere si-luara si in anulu trecutu o intendere imbucuratoria. Numerulu calatoriloru transportati facea 790,851 si asia cu 113, 145 mai multi ca in anulu 1845, ér' pondulu negotialoru tramise 1 mill. 531 centenari. Numai sum'a tramiteriloru de bani scadiú la 481,813 fl. c. m. Venitulu curatu pre anulu 1846, scotiendu afara valorea corabieloru siésa-pro-cento, face 348, 489 fl. Dunerea de giosu éراسi aratá un micu deficit de 4375 fl., candu de in contra venitulu Dunerei dein susu (intre Linz si Segedinu) cu totulu face 552,864 fl. c. m.

—Lincoln in Anglia, in 18 Mart. se cercá asupra mortii unei femei, ce au urmatu dupa o insufflare de eteru de puciosa si o lucrare chirurgicala. Dupa acea cercare scaunulu juratiloru pronuncia: cumca Anna Parkinson muri de aborulu eterului ce ise dede al resuffia spre micsiorarea duroriloru suptu o operatiune chirurgicala;—si cá mortea nu fu rezultatulu nici al operatiunei nici al ori carii cause. Acesta judecata nu va se respandesca indoeli asupra eficacitatei acestei descoperiri pretioase pentru omenime, ci numai va se destepte pre omeni aluá aminte mai bine la scopulii ce potu se intempine.

—Domnisor'a Carolina Herschel, sor'a si colaboratrici'a renunitulu astronomu cu acel'asi nume serbá in 16 mart. dioa aniversaria a nascerei sale in al 97lea anu al vietii la Hanovera. Ea inca cu tote betrinetiele si neputentiele impreunate cu acelea, inca in tote dilele se ocupa pe mai multe ore cu lucrari astronomice, ce iau fostu desfatarea in tota viati'a ei; si nuarare ori se templa de petrece noptea intrega in observatoriu, ce si-l'au construitu de asupra casei ce locuesce. Activitatea spiritului ei inca e de mirare. Cu acesta oca siune Regelei tramise complimentele sale, ér' principele regiu si principés'ai fecera visita. Principés'ai doná un scaunu cu spate, a caruia spate erau cusute chiaru de man'a principésai, ér' ministrulu Prusiei ii transpuse dein partea monarchului seu monet'a cea mare de auru pentru latirea scientieloru.

Viena. Nou surogatu de pane. Un anume Pollak aflá, cá de in turt'a de sementia de inu macinanduo, apoi mestecanduo cu multa apa, scurauduo, si remasíti'a frementanduo, asia pane se pote face, catu si pe mesele domniloru inca se afla—dereptu nouate. Un centenariu de pane de sementia de inu asia facuta custa 1 fl. b. b. Se pote cercá.

Pretiulu bucateloru.

In piatiulu Blasivului, Joi 17 Apr. in c. m.

Grau curatu, 1 fl. 8. xr.	mestecatu — 50 xr.
Secara, — — — 50 xr.	Cucuruzu — 36 xr.
Alacu — — — 16 xr.	Ovesu — 24 xr.